

Markedstrender for laks og ørret

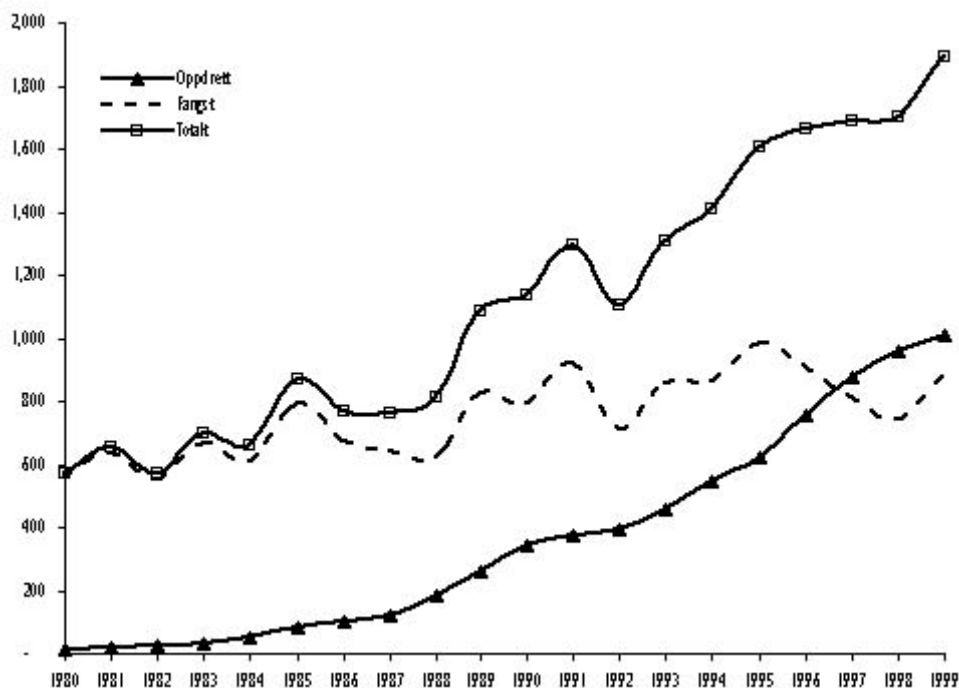
Tom Sebulonsen

1999 har vært et godt år for norsk lakse- og ørretnæring. Totalt slaktet man mellom 410. og 412.000 tonn laks og 50.000 tonn ørret i Norge. Mens veksten for ørret var ubetydelig, økte uttaket av laks med om lag 20 prosent fra 1998.

I årene fra 1995 til 1998 har produksjonen av laks og ørret ligget relativt konstant mellom 1,6 og 1,7 millioner tonn. I 1999 derimot økte produksjonen til over 1,9 millioner tonn.

For villaksfisket opplevde man for første gang på flere år vekst. Spesielt var det sockeyefisket i Alaska som fikk en positiv utvikling. I tillegg viste fisket etter pink både i USA og Russland en positiv utvikling i 1999. Imidlertid er pink en art som prisen lavt, og den har på svært få områder vært en trussel i markedet for vår laks og ørret.

På oppdrettsiden har veksten fortsatt, men veksten de to siste årene har slakket litt av i forhold til tidligere år og ligger på om lag 10 prosent per år. For den viktigste av oppdrettsartene, atlantisk laks, har veksten vært høyere i 1999 enn året tidligere.

Mengde (1000 tonn rund vekt)

Figur 1 Produksjon av laks og ørret i sjøen på verdensbasis (tusen tonn rund vekt).

Kilde: Diverse nasjonal fangst og oppdrettsstatistikk, Kontali Analyse

Production of salmon and trout in sea on world basis (1000 tons, ungutted). Source: Various national catch and culture statistics, Kontali Analyse.

Norge er dominerende i markedet for atlantisk laks i Japan. Hovedproduktet har vært fersk laks. Men da prisen på frossen atlantisk laks lå 100-150 yen under prisen på de andre artene, importerte japanerne en del av dette produktet også. På den måten fikk Norge sendt en del av sin "overskuddsbiomasse" av atlantisk laks til Japan.

USA har de siste årene vært det hurtigst voksende laksemarkedet i verden. Det fortsatte også i 1999, men da fikk Chile leveringsproblemer pga sykdom. De greide i 1999 bare så vidt å øke sin produksjon og eksport til USA. Dette fikk Norge, Canada og Storbritannia nyte godt av og i Norge gikk filetindustrien for fullt på våren 1999. I perioder var det faktisk kapasitetsproblemer på flyfrakt til USA.

Fortsatt er Norge verdens største produsent av laks og ørret sammen med å være den klart største eksportøren. Vårt hovedmarked er fortsatt EU, selv om marked som Japan, USA og Asia for øvrig har bidratt positivt i året som gikk. Dette kommer vi tilbake til senere.

Ved inngangen av 1999 så det relativt dystert ut for Norges lakse- og ørretnæring. Vi gikk inn i året med en langt høyere biomasse i sjøen enn tidligere år. Markedet utover høsten 1998 hadde ikke vært det beste, og 1999 tegnet ikke til å bli et toppår.

Japan så ut til å være kommet opp av sin økonomiske krise. Der begynte etterspørselen etter laks og ørret å melde seg allerede på slutten av 1998. Etter en dårlig 98-sesong i både sockeyefisket i Alaska og et katastrofalt dårlig høstlaksfiske i Japan, begynte man etter hvert i Japan å se seg om etter alternative produkter. Valget falt naturlig på coho og ørret. Begge artene er svært lik sockeye og kunne derfor substitueres direkte. Utover 1999 økte importen av coho og ørret til Japan og lagrene ble fylt med disse artene istedenfor sockeye. I forbindelse med den økonomiske krisen i Japan hadde både Norge og Chile holdt igjen utsettet av disse artene, så tilbudet av både ørret og coho var lavere enn året før. Dette ga særs gode priser for ørreten. I tillegg profiterte Norge på en positiv utvikling i yen-kursen.

Tabell 1.1 Norsk eksport av laks og ørret.

Norwegian export of salmon and trout.

Mengde	Mengde		Verdi		Pris	
	(tonn produktvekt)	(tonn rund vekt)	(1000 NOK)	(NOK/kg)		
Produkt	1998	1999	1998	1999	1998	1999
Fersk laks	222 698	255 480	247 654	284 152	6 241	362 7 140
Fryst laks	29 660	41 396	33 644	47 409	897 651	1 288 253
Fersk laksefilet	12 432	18 088	19 126	27 828	588 625	896 651
laksefilet	13 406	19 117	20 625	29 411	737 080	1 119 921
Røkt laks	2 677	3243	4 62	5 404	219 743	263 408
Tilberedt laks	1 090	803	2 181	1 606	77 480	62 738
Totalt laks	281 964	338 128	327 692	395 810	8 761	941 10 771
Fersk ørret	3 756	375	4 171	416	91192	10 968
Fryst ørret	28 825	34 122	31 882	37 882	826 597	1 221 569
Fersk ørretfilet	452 230	578 284	15 994	10 670	35,39	46,34
Fryst ørretfilet	581 417	893 642	23 560	15 518	40,58	37,18
Totalt ørret	33 614	35 144	37 525	39 225	957 343	1 258 725
Totalt	315 578	373 271	365 217	435 034	9 719	285 12 029
						874 30,80
						32,23

Kilde: SSB

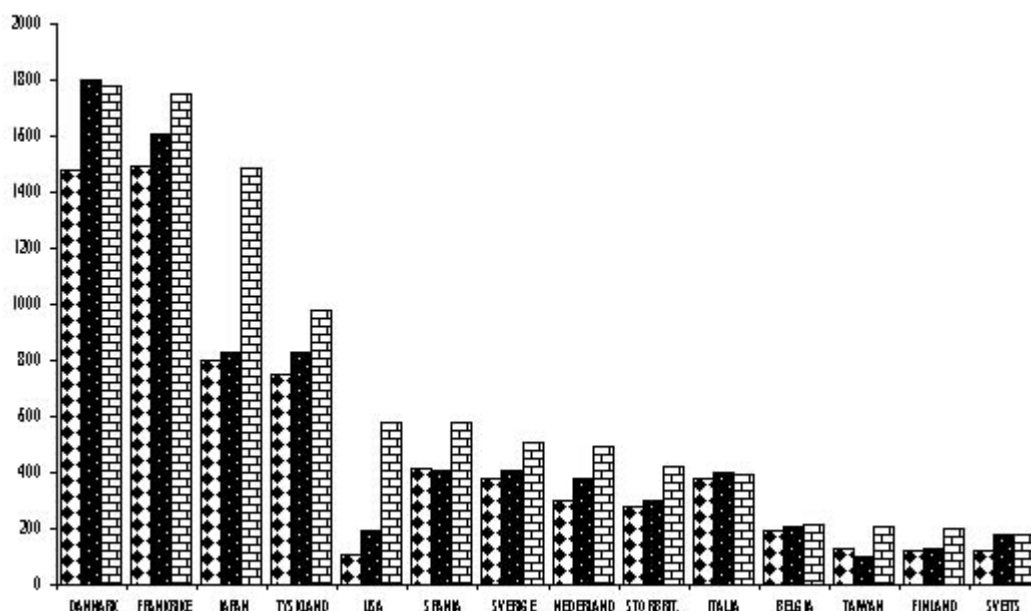
Også i EU viste markedet en positiv utvikling. Frem til sommeren var det Storbritannia som tok veksten i markedet. Fra Norge var eksporten til EU stabil på om lag samme nivå som i 1998. Men utover høsten i 1999 hadde man tatt ut så mye laks i Storbritannia at man ikke greide å tilfredsstillte den veksten som var i markedet. Etterspørselen frem mot jul var faktisk så stor at heller ikke Norge eller Færøyene greide å levere så mye laks som markedet forespurte. Det førte til at prisen på fersk laks frem mot jul steg kraftig og da man hadde de høyeste kvanta i ukene før jul, var faktisk også prisen på topp.

Norsk eksport av laks og ørret

Det viktigste produktet fra Norge er, som alle år tidligere, fersk laks. Andelen har derimot falt fra over 76 prosent i 1998 til under 72 prosent i 1999. Eksporten av både fryst laks (til Japan) og filetprodukter av laks har vokst mer enn eksporten av fersk, sløyd laks.

Utviklingen på filet ser ut til å tilpasse seg konsumtrendene i markedet i større grad. Fra både Tyskland, Frankrike og USA vet vi at konsumentene i all hovedsak kjøper laksen røkt (Tyskland og Frankrike) eller som filet. På fersk filet er det hovedsakelig USA som har mottatt det meste av veksten, mens av fryst laksefilet har Japan, Tyskland og USA tatt om lag 85 prosent av veksten.

Totalt for både laks og ørret er Japan vårt viktigste marked. Eksporten endte i 1999 på 2,6 milliarder kroner. Til Danmark og Frankrike var eksporten henholdsvis 1,79 og 1,74 milliarder. Eksporten til disse tre landene står for halvparten av eksportkvantumet av laks og ørret.

Figur 2 Norsk eksport av laks til de viktigste markeder 1997-1999. Verdi (millioner NOK).

Kilde: SSB.

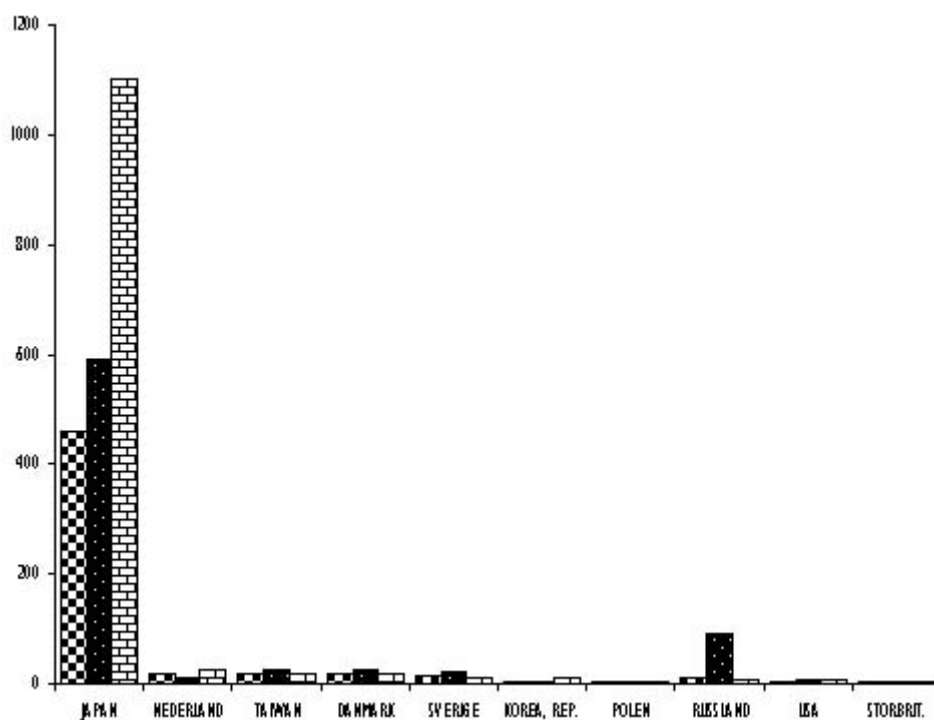
*Norwegian export of salmon to the most important markets 1997-1999.
Value (million NOK)*

Danmark er fortsatt vår største kunde på laks. Men i motsetning til mange andre markeder, gikk faktisk eksporten til Danmark tilbake i 1999. Den største veksten gikk til Japan, med over 615 millioner kroner på et år. Også veksten i eksporten til USA på 362 million kroner var viktig. Landene i EU utenom Danmark har hatt jevnt over positiv vekst, totalt en vekst på 787 millioner kroner.

Markedet i 2000 kan være vanskelig å si noe om. Men utsiktene for norsk laks det første halve året ser bra ut. Fortsatt er prisene forholdsvis høye, samtidig med at tilbudet fra Norge og Storbritannia mot EU fortsatt er begrenset.

Situasjonen utover høsten vil være avhengig av hvordan produksjonen og uttaket av atlantisk laks i Storbritannia og Chile utvikler seg.

Markedet for ørret har vært dominert av Japan i 1999. I 1998 var land som Finland, Russland og Danmark med i større grad. Med stor etterspørsel i Japan, en god yenkurs og gode priser har 85 prosent av eksportert norsk ørret havnet i Japan. Prisen begynte på 31,70 for fryst ørret i januar og var faktisk hele 40,50 kroner i oktober. I snitt over året i 1999 var prisen 36,50. Hele 6,30 kroner over snittprisen for 1998.

Figur 3 Norsk eksport av ørret til de største markedslanene. Verdi (millioner NOK).
Kilde: SSB.

*Norwegian export of trout to the most important markets.
Value(million NOK).*

Kilde: Karlsen, Ø. et al, FiskerHav, Særnr. 3 - 2000. Havforskningsinstituttet -
www.imr.no